

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

e-mail: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

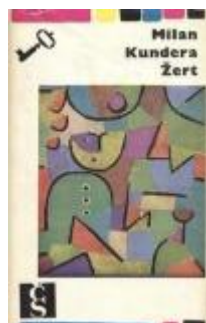
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Autor:	Mgr. Johana Hřivnová
Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací obor:	Český jazyk
Vzdělávací předmět:	Český jazyk
Ročník:	9.
Tematická oblast:	Literatura 19. a 20. století
Téma hodiny:	Próza po roce 1969
Označení DUM:	VY_32_INOVACE_36.20.HRI.CJ.9
Vytvořeno:	26. 05. 2014

ŽERT - Milan Kundera

Všechno zavínil můj neblahý sklon k hloupým žertům a Markétina neblahá nezpůsobilost pochopit žert. Markéta patřila mezi ty ženy, které berou všechno vážně a jimž je dáno sudičkami do vínku, že schopnost víry bude jejich nejsilnější vlastností.

Byl první rok po únoru osmačtyřicátého roku; začal nový život, opravdu zcela jiný, ta léta o sobě prohlašovala, že jsou nejradostnější ze všech let, a každý, kdo se neradoval, byl okamžitě podezírán, že ho vítězství dělnické třídy zarmucuje anebo (což nebylo o nic menší provinění) že je individualisticky ponořen do svých interních smutků.

Neměl jsem tehdy mnoho niterných smutků, naopak jsem měl značný smysl pro legraci, a přece se nedá říct, že bych před radostnou tváří doby uspěl bez výhrad, neboť radost té doby nemilovala taškárství a ironii, byla to radost, hrdě se titulující jako „historický optimismus vítězné třídy“, radost slavnostní, prostě Radost.

Byl jsem vážný, nadšený a přesvědčený ona schůzích; šťouravý a popichovačný mezi nejbližšími kamarády; byl jsem cynický a křečovitě duchaplný s Markétou; a když jsem byl sám (a myslil na Markétu), býval jsem bezradný a školácky rozechvěný.

Soudruzi usoudili, že Markéta potřebuje své nadšení posílit vědomostmi o strategii a taktice revolučního hnutí, a rozhodli, že se má o prázdninách zúčastnit čtrnáctidenního stranického školení.

Ze školení mi poslala dopis, který byl takový jako ona sama: plný upřímného souhlasu se vším, co žila; všechno se jí líbilo, i ranní čtvrt hodinka tělocviku, referáty, diskuse i písně, které tam zpívali; psala mi, že tam vládne „zdravý duch“; a ještě z pilnosti připojila úvahu o tom, že revoluce na Západě nedá na sebe dlouhou čekat.

Když se to tak vezme, souhlasil jsem vlastně se vším, co Markéta tvrdila, i v brzkou revoluci v západní Evropě jsem věřil; jen s jedním jsem nesouhlasil: aby byla spokojená a šťastná, když se mi po ní stýskalo. A tak jsem koupil pohlednici a (abych ji ranil,

šokoval a zmátl) napsal jsem: Optimismus je opium lidstva! Zdravý duch páchne blbostí. Ať žije Trockij! Ludvík.

Za pár dnů je Ludvík předvolán před komunistický výbor na vysoké škole.

Vzadu v poslední místnosti na sekretariátě mne čekali tři členové stranického vysokoškolského výboru. Všichni tři soudruzi, které jsem dobře znal a byl jsem zvyklý se s nimi vesele bavovat, tvářili se nepřístupně; tykali mi sice (jak je pravidlem mezi soudruhy), ale nebylo to najednou přátelské tykání, nýbrž tykání úřední a hrozivé. (Přiznám se, že od té doby mám k tykání averzi; má být původně výrazem důvěrné blízkosti, ale jsou-li si tykající lidé vzájemně cizí, nabude okamžitě opačného významu, je výrazem hrubosti, takže svět, v němž si lidé tykají všeobecně, není světem obecného přátelství, nýbrž světem obecné neúcty.)

Seděl jsem tedy před třemi tykajícími vysokoškoláky, kteří mi položili první otázku: zda prý znám Markétu. Řekl jsem, že ji znám. Ptali se mne, jestli jsem si s ní dopisoval. Řekl jsem, že ano. Prali se mne, jestli si nepamatuju, co jsem jí psal. Řekl jsem, že si to nepamatuju, avšak pohlednice s provokačním textem mi v té chvíli vytanula před očima a já jsem začal tušit, oč jde. Nemůžeš si vzpomenout? ptali se mne. Ne, říkal jsem. A co ti psala Markéta? Nepsala ti něco o školení? ptali se. Co ti o tom psala? Že se jí tam líbí, že jsou dobré referáty a dobrý kolektiv, odpovídal jsem. Psala ti, že vládne na školení zdravý duch? Ano, řekl jsem, snad něco takového psala. Psala ti, že poznává, co je síla optimismu? ptali se dál. Ano, řekl jsem. A co ty si myslíš o optimismu, zeptali se. O optimismu? co bych si měl o něm myslet? ptal jsem se. Považuješ se sám za optimistu? ptali se dál. Považuju, řekl jsem nesměle. Mám rád legraci, jsem docela veselý člověk, snažil jsem se zlehčit tón výslechu. Veselý může být i cynik, řekl jeden z nich, může se třeba smát lidem, kteří trpí. Myslíš si, že se dá vybudovat socialismus bez optimismu? zeptal se jiný. Ne, řekl jsem. Tak ty tedy nejsi pro to, aby se u nás vybuodoval socialismus, řekl třetí. Jak to? bránil jsem se. Protože optimismus je pro tebe opium lidstva, útočili. Nevykrucuj se, napsals to. Marx nazval opiem lidstva náboženství, ale pro tebe je opiem náš optimismus! Napsals to Markétě. Napsals to, nebo nenapsal? Snad jsem něco takového z legrace napsal, vždyť už jsou to dva měsíce, nepamatuji se na to. můžeme ti to připomenout, řekli a četli mou pohlednici: Optimismus je opium lidstva. Zdravý duch páchne blbostí! Ať žije Trockij! Ludvík. Věty zněly v malé místnosti politického sekretariátu tak strašně, že jsem se jich v té chvíli bál a cítil jsem, že mají ničivou sílu, jíž neodolám. Soudruzi, to měla být legrace, řekl jsem. Je vám to k smíchu? zeptal se jeden ze soudruhů dvou dalších. Oba zavrtěli hlavou. To byste museli znát Markétu! My jsme si z ní vždycky dělali trochu legraci. To je zajímavé, řekl jeden ze soudruhů, nezdálo se nám podle dalších tvých dopisů, že bys Markétu nebral vážně. Copak

vy jste četli všechny mé dopisy Markétě? Cítil jsem, že moje obrana pozbyla účinných argumentů. Opakoval jsem ještě několikrát ty stejné: že to byla legrace, že to byla jen bezvýznamná slova, že za tím byla moje nálada a podobně. Odmítli mne. Pak se mne zeptali, co všechno jsem z Trockého četl. Řekl jsem, že nic. Zeptali se mne, kdo mi ty knihy půjčoval. Řekl jsem, že nikdo. Zeptali se mne, s jakými trockisty jsem se scházel. Řekl jsem, že s žádnými. Řekli mi, že mně zbavují s okamžitou platností funkce ve Svazu studentstva, a požádali mne, abych jim odevzdal klíče od místnosti. Měl jsem je v kapse a dal jsem jim je. Potom řekli, že stranicky můj případ vyřeší má základní organizace na přírodovědecké fakultě. Vstali a dívali se na mne. Řekl jsem „čest práci“ a šel jsem pryč.

ÚKOLY K TEXTU

1. V jaké formě je text psán (zakroužkuj): ICH-FORMA / ER-FORMA
2. Jak se jmenuje hlavní hrdina?
3. Proč se hlavní hrdina dostal do problémů a byl vyslýchán?
4. Jak se jmenuje láska hlavního hrdiny?
5. Zkus charakterizovat hlavního hrdinu.
6. Najdi v odborné literatuře, kdo byl Lev Trockij.

HRDÝ BUDŽES - Irena Dousková

Včera byl důležitý den. Včera jsem ve školním rozhlase slyšela krásnou básničku o jednom pánovi. Hrdý Budžes, byl velice statečný a vytrvalej, i když měl všelijaký potíže. Já mám taky potíže, hlavně proto, že jsem tlustá a všichni se mi smějou. Ale včera jsem si řekla, že se nedám. Budu jako ten Hrdý Budžes a vytrvám.

Když škola skončila, tak nám paní učitelka Koláčková řekla, ať zůstaneme ještě chvíli potichu sedět, že nám musí něco říct. „Děti, stalo se něco moc smutného, vaše spolužačka Olinka Hlubinová umřela, protože byla moc nemocná od srdce.“

Doma jsem to hned vyprávěla a ptala jsem se, jak to, že umřela, když to je malá holčička, protože já už vím, že někdo umře, když je starý. Jako naše paní družinářka Olga Jeřábková. Ale ta se umřela sama. To nám neřekli, to mi řekli doma, že se otrávila. Ona totiž se otrávila plynem a vybuchla a vybuchnul i ten dům, kde bydlela.

Kačenka, tak já říkám totiž mojí mámě, tátovi potom v kuchyni říkala, že ji uštvaly ty svině. To asi myslela Rusové nebo možná komunisti. Kačenka mi nechce dovolit chodit do jiskřiček, protože jiskřičky a pionýři jsou prej malý komunisti. Tak já nevím, z naší třídy tam chodí celá třída a já bych tam taky chtěla chodit. Já už chodím na němčinu, na kreslení a do baletu, protože jsem tlustá, tak musím cvičit. Ale do jisker bych taky ještě chtěla.

Pepa s Kačenkou mi dovolili chodit na jiskřičky! Napřed se zavřeli v kuchyni a křičeli tam na sebe něco o tom, co má a nemá cenu, potom mě pustili dovnitř, šli pryč a bouchali po bytě dveřma. Nakonec se zase vrátili a řekli, že jestli chci, můžu tam chodit. Kačenka se mi zdála ubrečená a mluvila trochu dost sprostě.

To ona poslední dobou dělá často, brečí a nadává. Já si ale myslím, že jiskřičky nejsou žádný zasraný a že to bude prima. Náš oddíl se jmenuje Veselí lumíci a naše vedoucí se jmenuje Anděla. Byla jsem s nima na prvním výletě a jsem na to pyšná, protože mi dovolili napsat o něm do kroniky a hlavně namalovat obrázek. Výlet byla akce k 9. květnu, kdy Sovětský svaz s partyzány a s komunistama osvobodil naši vlast od Němců, protože tenkrát ještě byli Rusáci hodný. Myslím, že jim pomáhal i Hrdý Budžes, proto o něm pořád recitujeme.

Šli jsme polema a lesama, po kterých dřív běhalo plno partyzánů a fašistů. Partyzáni bydleli v zemljankách, to jsou takový díry do země, který vymysleli v Sovětském svazu. Když Němci nějakýho partyzána zastřelili, tak ho ostatní partyzáni zahrabali v lese.

Vladimír není náš vedoucí, ale kterýho Anděla vzala s sebou na výlet, že je to odborník na partyzány. Když se ho Lenka Krátká, co je dcera paní učitelky Krátký, zeptala: „Soudruhu Vladimíre, že vy se jmenujete podle soudruha Lenina?“ řek jí: „Je to možný, voni mě naši moc nechtěli, soudružko holčičko.“ Jenže Anděla ho honem

odtáhla někam za strom, něco mu tam vykládala a hrozně při tom šermovala rukama. Když se vrátili, už se tvářil docela jinak, a když jsme pak udělali táborák a pekli buřty, Vladimír nám vysvětlil, že ty partyzáni byli všichni malí a hrozně hbitý, takže uměli děsně rychle kličkovat a taky šplhat po stromech. Ale poněvadž měli vopravdu dost špatný podmínky, tak jich i tak hodně padlo. Proto je jich kolem Ničína spousta zakopanejch. „Tak hele,“ povídal, „vidíte támhle tu velkou hromadu šišek? Já bych řek, že se tam může něco skrývat. Vezmete si kapesní nožíky a klacky a prozkoumáte ty zlověstný místa. My zatím s Andělou půjdeme dál do lesa, podívat se po dalších. Vrátime se asi tak za půl hodiny a podáme vám zprávu. Kdyby něco, tak křičte.“

Začali jsme hrabat. Najednou jsem narazila na něco tvrdýho. Byla to kost. Veliká a dlouhá. Byl to partyzán! Mezi stromama se objevil Vladimír a za chvíli i Anděla. Byla rozcuchaná a vůbec vypadala divně. Ukázali jsme Vladimírovi partyzána. Řekl, že půjde v Ničíně ten nález ohlásit na SNB. Sebral kost, flašky od piva a jeli jsme domů.

V Ničíně ale Vladimír kost z partyzána hodil do popelnice. Rychle jsem tu kost vytáhla. Schovala jsem ji do chlebníku, ale byla tak dlouhá, že kus pořád čouhal ven. Musela jsem ho cestou domů nenápadně zakrývat jednou rukou a tvářit se jakoby nic.

U divadla jsem potkala Berenčičovou. „Ahoj, Helčo!“ křičela na mě. „Kam neseš tu prasečí kost?“ Vrtalo mi to v hlavě. Pro jistotu jsem partyzána schovala do křoví před naším barákem.

Ráno jsem na partyzána úplně zapoměla, a když jsem se odpoledne vracela ze školy, tak už tam ta prasečí kost nebyla.

ÚKOLY K TEXTU

1. Vysvětlí pojem Jiskry.
2. Co znamená zkratka SNB.
3. Najdi v české literatuře báseň, ze které - omylem - vznikl název Hrdý Budžes (nápověda - Stanislav Kostka Neumann).
4. Jakou formou je kniha napsána: ICH-FORMA/ER-FORMA
5. Jaký jazyk autorka pro svoji knihu použila: SPISOVNÁ ČEŠTINA/OBECNÁ ČEŠTINA
6. Vyhledej v textu vulgarismy.
7. Napište aspoň jednu knihu, která má dětského vypravěče.

ŘEŠENÍ

TEXT - Žert, Milan Kundera

1. V jaké formě je text psán (zakroužkuj): ICH-FORMA / ER-FORMA
2. Jak se jmenuje hlavní hrdina? Ludvík Jahn
3. Proč se hlavní hrdina dostal do problémů a byl vyslýchán? Protože napsal na pohlednici žertovně myšlený text, dělá si legraci z frází typických pro komunistický režim a jeho kolegové to vše chápou jako útok.
4. Jak se jmenuje láska hlavního hrdiny? Markéta
5. Zkus charakterizovat hlavního hrdinu.
6. Najdi v odborné literatuře, kdo byl Lev Trockij. Tvůrce komunistického převratu v Rusku v roce 1917, který byl později Stalinem označen za zrádce. Emigroval do Mexika, kde byl později na Stalinův příkaz zavražděn.

TEXT - Hrdý Budžes, Irena Dousková

1. Vysvětli pojem Jiskry. Název komunisticky orientované organizace pro děti mladšího školního věku.
2. Co znamená zkratka SNB. Sbor národní bezpečnosti, dnešní Policie.
3. Najdi v české literatuře básně, ze které - omylem - vznikl název Hrdý Budžes (nápověda - Stanislav Kostka Neumann). Sbírka Zamořená léta.
4. Jakou formou je kniha napsána: ICH-FORMA/ER-FORMA
5. Jaký jazyk autorka pro svoji knihu použila: SPISOVNÁ ČEŠTINA/OBECNÁ ČEŠTINA
6. Vyhledej v textu vulgarismy. Svině - v kontextu, barák, zasraný...
7. Napište aspoň jednu knihu, která má dětského vypravěče. Vojtěch Steklač - Boříkovy lapálie, Sue Townsendová - Tajný deník Adriana Molea, Karel Poláček - Bylo nás pět.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUČ

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUČ

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

e-mail: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Seznam použité literatury a pramenů:

LEDERBUCHOVÁ, L., STEHLÍKOVÁ, M. Čítanka 9 - učebnic pro základní školy a víceletá gymnázia. Plzeň : Fraus, 2006. ISBN 80-7238-539-9. s. 134 - 139.

Použité zdroje:

Obrazový materiál je použit z galerie obrázků a klipartů Microsoft Office.

Strana

[Obr.1][cit.201-05-23]. Dostupný pod licencí Creative Commons na [www:< http://www.kniznikatalog.cz/zert>](http://www.kniznikatalog.cz/zert).